

TAMPERE

Kaksikielisen esi- ja perusopetuksen kehittämismalli

Englanti

Sisällysluettelo

Alkusanat	3
Kaksikielisen esi- ja perusopetuksen toimintamallit	4
Sanasto	4
Kaksikielinen esi- ja perusopetus Tampereella	6
Arvolähtökohtia	6
Kielipedagogiikka ja käyttöteoria	7
Kielijärjestelyt ja opetusmenetelmät.....	7
Kaksikielisen varhaiskasvatuksen oikea-aikainen tuki	9
Kaksikielisen opetuksen jatkumo	10
Varhainen kielten oppiminen	11
Kaksikielisen esi- ja perusopetuksen vaatimukset ja arviointi	12
Kielitaidon kehittymisen osa-alueet	12
Kielitietoisuus	13
Englanninkielisen opetuksen kehittämismalli	15
Perustiedot toimipisteestä	15
Historia.....	15
Opetuksen järjestäminen	15
Kaksikielinen opetus.....	15
Haasteita	15
Oppilaaksiotto.....	15
Soveltuvuuskokeen kuvaus ja kriteerit	16
Kaksikielinen esiopetus FISTA:ssa.....	16
Esiopetuksen toiminnan kuvaus	16
Kaksikielisen toiminnan periaatteet FISTA:n esiopetuksessa.....	16
Kaksikielisen esiopetuksen yleiset tavoitteet.....	16
Kaksikielinen perusopetus FISTA:ssa	17
Perusopetuksen toiminnan kuvaus.....	17
Kielitietoisuus ja lukeminen	18
Oppimateriaalit ja kielenkäyttötilanteet	19
Tiedottaminen	19
Opetuksen arviointi	19
Kulttuurikasvatus	20
Linkkejä & materiaaleja	21

Alkusanat

Tampereella kaksikielinen varhaiskasvatus ja perusopetus ovat olleet osa kaupungin opetustarjontaa jo 1980-luvulta lähtien. Vuosien varrella kielivalikoima on laajentunut ja yhteistyö eri koulutusasteiden välillä on tiivistynyt muodostaen yhtenäisen kielipolun varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Vuonna 2024 käynnistettiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteinen kaksikielisen opetuksen kehittämissanke, jonka tavoitteena oli luoda Tampereelle pedagogisia toimintamalleja kaksikielisen opetuksen tueksi. Mallit palvelevat varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen tarpeita ja vahvistavat erityisesti saksan- ja ranskankielisen opetuksen jatkumoa. Yhteisten pedagogisten käytäntöjen kehittäminen tukee kielenkäytön suunnitelmallisuutta ja henkilöstön osaamista kaksikielisessä opetuksessa.

Tampereella on aiemmin Opetushallituksen hankerahoituksella tuotettu kaksikieliseen opetukseen materiaaleja, joita päivitettiin ja hyödynnettiin osana tätä hanketta. Kehitetyissä pedagogisissa toimintamalleissa kuvataan esimerkiksi kaksikielisen kasvatuksen ja opetuksen tavoitteita, kielenkäyttötilanteiden ja oppimisympäristöjen suunnittelua sekä toiminnallisia opetusmenetelmiä. Lisäksi malleissa tarkastellaan yhteistyön rakenteita ja toimintatapoja, jotka tukevat kieli- ja kulttuuritietoista kasvatusta.

Kaksikielisen opetuksen kehittämishankkeessa tuotettujen toimintamallien ja kehittämismallin tavoitteena on tarkentaa, miten kaksikielistä varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta toteutetaan Tampereen kaksikielisissä kouluissa ja

päiväkodeissa. Yhtenäinen toimintatapa kaksikielisten luokkien, esiopetusryhmien ja varhaiskasvatusryhmien välillä on tärkeää, jotta toiminnan toteutus olisi johdonmukaista. Lisäksi kirjallinen kuvaus toiminnan toteutuksesta auttaa tekemään hiljaista tietoa näkyväksi ja tukee sen jakamista työyhteisöjen sisällä. Näin varmistetaan myös mahdollisimman sujuva ja johdonmukainen jatkuvuus varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Samalla on kuitenkin tärkeää huomioida, että kaksikielisen opetuksen toteutustavat voivat vaihdella lasten tarpeiden ja tavoitteiden mukaan.

Hankkeen työryhmässä on ollut edustajia kaikista kaksikielistä opetusta tai kasvatusta tarjoavista yksiköistä. Työryhmän toimintaa on ohjannut saksankielisen opetuksen opettaja Annika Takala. Toimintamalleissa on pyritty yhdenmukaistamaan pedagogista kielimallia huomioiden samalla yksiköiden omaleimaiset piirteet. Mallit toimivat käsikirjoina niin henkilöstölle kuin johdolle ja tukevat kaksikielisen opetuksen laadukasta ja johdonmukaista toteuttamista Tampereella.

Erityiset kiitokset toimintamallien kirjoittamisesta ja hanketyöstä opettajatyöryhmässä mukana olleille: Annika Takala, Tiina Kallio, Laura Lehtonen, Maria Moisander, Freya Schienbein, Sari Sitrish, Anne Vacher, Virpi Matala, Eeva-Maria de Carvalho, Elina Blomqvist, Jenni Schorpp ja Mervi Uitti. Kiitokset myös kaksikielisten koulujen rehtoreille ja koordinaattorille sekä varhaiskasvatusyksiköiden johtajille kehittämistyöstä ja toimintamallien kommentoinnista. Lopuksi kiitos varhaiskasvatuksen ja hallinnon toimijat hankkeen koordinoinnista ja toimintamallien yleisen osuuden kirjoittamisesta.

Kaksikielisen esi- ja perusopetuksen toimintamallit

Esi- ja perusopetuksen kaksikielisille toimintamalleille on kirjoitettu yhteinen johdanto. Johdanto kokoaa yhteen kaksikielisen opetuksen keskeistä käsitteistöä, kuvaa opetuksen järjestämisen tapoja sekä taustoittaa kielen oppimisen tutkimuksellisia ja opetussuunnitelmallisia näkökulmia.

Itse toimintamallit noudattavat yhtenäistä pääotsikointia, mutta alaotsikot ja painotukset vaihtelevat kouluittain. Niissä esitellään koulun perustiedot, kaksikielisen esi- ja perusopetuksen järjestäminen ja opetusryhmien muodostaminen. Pedagogisessa osuudessa käsitellään kielten käytöperiaatteita, toiminnan toteutusta, kielenkäyttötilanteita, oppimisympäristöjä ja opetusmateriaaleja. Kulttuuri- ja katsomuskasvatuksessa tuodaan esiin juhlatraditiot ja kulttuurien sekä katsomusten huomioiminen. Malleissa kuvataan myös yhteistyömuodot koulun sisällä sekä huoltajien ja ulkopuolisten tahojen kanssa.

Perusopetuksen laajuuden vuoksi toimintamallit on kirjoitettu erityisesti vuosiluokkien 1–6 opetuksen ja esiopetuksen tarpeisiin. Tampereella kaksikielinen esiopetus toimii hallinnollisesti perusopetuksen alaisuudessa ja esiopetusluokat sijaitsevat kouluilla. Kaksikielinen opetus jatkuu yläkoulussa, joten myös yläluokat 7–9 hyötyvät toimintamallien pedagogisista sisällöistä ja yhteisen kaksikielisen toimintakulttuurin kuvaamisesta.

Tampereella kaksikielistä esi- ja perusopetusta englannin kielellä annetaan Tampereen kansainvälisessä koulussa FISTA:ssa, jossa kohdekielen osuus opetuksesta on suuri. FISTA:n osalta hankkeessa päädyttiin toteuttamaan kehittämismalli toimintamallin sijaan, koska koulussa on käynnistymässä opetussuunnitelmallinen uudistustyö keväällä 2026.

Sanasto

Tämä sanasto tarjoaa tiiviin ja selkeän kokonaisuuden kaksikielisen opetuksen keskeisistä käsitteistä, joita käytetään toimintamalleissa ja kehittämismalleissa. Jokaisen käsitteen merkitys on avattu lyhyesti. Sanaston tavoitteena on yhtenäistää käsitteiden käyttöä ja tukea pedagogisia ratkaisuja kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) = Kaksikielisen opetuksen pedagoginen suuntaus, jossa oppiaineen sisältö ja kieli opitaan samanaikaisesti vieraalla kielellä.

Kaksikielinen kielijärjestely = Suunnitelma, miten kahta kieltä käytetään käytännössä ryhmässä.

Kaksikielinen opetus = Kahta kieltä käytetään opetuksessa ja ohjauksessa niin, että molemmat kielet (koulun opetuskieli ja kohdekieli) ovat sekä opetuksen tavoitteita että välineitä. Toimii yläkäsitteenä, jonka alle laajamittainen ja suppeampi kaksikielinen opetus kuuluvat. Sisältää erilaisia toteutumistapoja, kuten kaksikielinen pedagogiikka ja CLIL.

Kaksikielisyys = Kyky kommunikoida molemmilla kielillä ja vaihtaa niitä, vaikka lähes samantasoista osaamista molemmissa kielissä ei ole saavutettu.¹

Kielellinen moninaisuus / monikielisyys = Henkilön kyky käyttää useita kieliä (yksilön monikielisyys), tai erilaisten kieliyhteisöjen rinnakkaiselo (yhteisöjen monikielisyys).² Monikielisyydellä viitataan ihmisiin, jotka elävät vähintään kahden kielen vaikutuksessa. Ilmentyy esimerkiksi monien eri kielten käyttönä varhaiskasvatuksen kieliyhteisössä.³

Kielikasvatus = Kielikasvatus on kieleen ja kieliin liittyvää kasvatusta ja opetusta. Kielikasvatuksessa kielten oppiminen nähdään elinikäisenä prosessina, joka sisältää sekä formaalia että informaalista oppimista.⁴

Kielipedagogiikka = Kielten käyttöön, opettamiseen ja oppimiseen liittyvä pedagoginen ajattelu ja toiminta, esimerkiksi miten kieliä käytetään ja opetetaan sekä miten niiden oppimista tuetaan. Kielipedagogiikan ja kielikasvatuksen käsitteet ovat osittain päällekkäisiä ja toisiaan täydentäviä, ja kielipedagogiikka on olennainen osa kielikasvatuksen toteuttamista.⁵

¹ Hassinen, 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Oy Finn Lectura Ab.

² Suuriniemi, 2025. Monikielisen toimijuuden tukeminen & tiedonalan kielet. Luento. 28.10.2025.

³ Malinen, 2019. Anna lapselle ääni. PS-kustannus.

⁴ Palojärvi, 2024. Kaksikielistä pedagogiikkaa toteuttavan eksperttiopettajan kielipedagogiikan käyttöteoria ja käytäntö monikielisten lasten kanssa varhaiskasvatuksessa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0332-0>

⁵ Palojärvi, 2024. Kaksikielistä pedagogiikkaa toteuttavan eksperttiopettajan kielipedagogiikan käyttöteoria ja käytäntö monikielisten lasten kanssa varhaiskasvatuksessa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0332-0>

Kielitietoisuus = Sen tiedostaminen, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Ymmärrys kielen keskeisestä merkityksestä lapsen kehityksessä, oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä, identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa.^{6 7 8}

Kielten erottelu / tiukka erottelu = Kaksikielisen opetuksen muoto, jossa kohdekieli ja opetuskieli pidetään selkeästi erillään. Kielten erottelu voidaan sitoa esimerkiksi henkilöön (yksi aikuinen, yksi kieli), ajankohtaan, paikkaan tai oppiaineeseen.

Kielten joustava käyttö = Kaksikielisen opetuksen muoto, jossa kohdekieltä, varhaiskasvatuksen kieltä ja mahdollisia muita kieliä käytetään joustavasti niin, että niitä ei eroteta selvästi toisistaan.

Kielten rinnakkainen käyttö (co-language) = Strategia, jossa sama sisältö esitetään molemmilla kielillä, muistuttaa kääntämistä. Kielten rinnakkainen, suunnitelmallinen ja tarkoituksenmukainen käyttö tukee toisen kielen oppimista ja vahvistaa oppijoiden monikielistä osaamista.⁹

Kohdekieli = Kieli, jota opetellaan sekä käytetään kaksikielisessä toiminnassa. Peruskoulussa yleensä samalla oppilaan A1 kieli.

Kokopäiväpedagogiikka = Oppimiskäsitys, jonka mukaan oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Pedagoginen toiminta varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa suunnitellaan ja toteutetaan niin, että se läpäisee kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden.¹⁰

Koodinvaihto (code switching) = Kielten joustavaa käyttöä, jossa kahta kieltä käytetään samassa puheenvuorossa. Vastuullinen koodinvaihto on systemaattista ja tietoista, ja se voidaan liittää joustavaan moninaisuuteen. Satunnaisessa koodinvaihdossa kielen vaihto ei ole tietoista tai suunnitelmallista.

Käyttöteoria = Näkemys hyvästä opetuksesta, joka ohjaa pedagogista toimintaa. Opettajan käyttöteoria vaikuttaa siihen, miten opettaja toteuttaa kielipedagogiikkaa.¹¹

6 **Opetushallitus, 2022.** Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/8265240/tiedot>

7 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

8 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

9 **Palviainen & Mård-Miettinen, 2016.** "Tavoite, kohderyhmä ja toteutusympäristö huomioitava": Tutkijoiden pohdintaa kaksikielisen pedagogiikan toteutustavoista. Teoksessa A. Palojarvi, Å. Palviainen & K. Mård-Miettinen (toim.) 2016. Suomeksi ja ruotsiksi: kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa. Jyväskylän yliopisto. 52-58. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6625-6>

10 **Opetushallitus, 2022.** Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/8265240/tiedot>

11 **Palojarvi, 2024.** Kaksikielistä pedagogiikkaa toteuttavan ekspertti-opettajan kielipedagogiikan käyttöteoria ja käytäntö monikielisten lasten kanssa varhaiskasvatuksessa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0332-0>

Laajamittainen kaksikielinen varhaiskasvatus/esiopetus/perusopetus = Opetus, jonka toiminnasta vähintään 25 % toteutetaan kohdekielellä.

Limittäiskieleily = Kahden kielen systemaattista ja suunniteltua käyttöä saman oppitunnin sisällä, esimerkiksi lukemisen yhdellä kielellä ja luetusta keskustelu toisella. Laajempi ja syvällisempi käsite, kuin koodinvaihto. Pedagoginen prosessi, jolla tuetaan kognitiivista ja kielellistä kehitystä erityisesti monikielisissä oppimisympäristöissä.

Opetuskieli = Koulun opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli¹².

Scaffolding = Kielen oppimisen oikea-aikainen tuki. Esimerkiksi kuvatuki, avainsanat näkyvillä, viikon sanat, ohjevideot ja mallintaminen.

S2 = Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –opetus on oma äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen oppimäärä. S2-oppimäärää voi opiskella oppilas, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppilaan tarpeen S2-oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä.¹³

Suppeampi kaksikielinen, ts. kielirikasteinen varhaiskasvatus /esiopetus/perusopetus = Opetus, jonka toiminnasta alle 25 % toteutetaan kohdekielellä.

Toimintakulttuuri = Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapaa, jolla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Koulun toimintakulttuurissa näkyvät perusopetuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja tavoitteet. Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä, johtamisesta ja toiminnan rakenteista, työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista, yhteistyöstä sekä pedagogiikasta ja ammatillisuudesta.¹⁴

12 **Perusopetuslaki 628/1998.** 10§, Opetuskieli.

https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/628#chp_1__sec_1

13 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

14 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Kaksikielinen esi- ja perusopetus Tampereella

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Tampereen kaupunki on laatinut kaupunkikohtaisen opetussuunnitelman¹⁵ perusteiden pohjalta. Kaksikielinen perusopetus järjestetään lain ja opetussuunnitelmien mukaisesti.

Kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on tarjota lapsille tavanomaista monipuolisempaa kielikasvatusta ja näin hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyksikautta¹⁶. Kaksikielisellä esi- ja perusopetuksella pyritään hyvään ja monipuoliseen kielitaitoon sekä opetuskielessä että kohdekielessä. Opetuksessa pyritään luomaan perustaa elinikäiselle kielten oppimiselle sekä erilaisten kielten ja kulttuurien arvostamiselle^{17 18}.

Esi- ja perusopetuksessa voidaan tarjota laajamittaista kaksikielistä opetusta ja suppeampaa kaksikielistä opetusta. Suppeampaa muotoa kutsutaan myös kielirikasteiseksi opetuksi. Laajamittaisessa kaksikielisessä esi- ja perusopetuksessa toiminnasta 25 prosenttia tai enemmän toteutetaan kohdekielellä ja muu toiminta perusopetuslaissa (628/1998, 10§¹⁹) säädetyllä opetuskielellä.

Laajamittaisen kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on luoda lapsille valmiuksia toimia kaksi- ja monikielisissä ympäristöissä, sekä antaa valmiudet joko kaksikieliseen tai suomenkieliseen perusopetukseen siirtymiselle.²⁰

Opetuksessa on huomioitava myös suomen kielen vahvistaminen^{21 22}. Tampereen kaksikielisessä esiopetuksessa suomen kielen opettamiseen, tukemiseen ja kehittämiseen tulee esiopetuksessa käyttää vähintään 20 prosenttia toi-

minnasta²³. Myös perusopetuksen kaksikielisessä opetuksessa on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomen kielen osaaminen kehittyy hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa, vaikka kohdekielisen opetuksen määrä olisi suuri. Opetuksessa varmistetaan oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppimistavoitteiden saavuttamiseen verrattuna yksikieliseen opetukseen. Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että oppilaat voivat saavuttaa jatko-opintokeinon perusopetusaikana.²⁴

Kielirikasteinen opetus on suppeampaa kaksikielistä toimintaa, jossa alle 25 prosenttia tapahtuu suunnitelmallisesti jollakin muulla kuin perusopetuslaissa määritellyllä opetuskielellä. Kielirikasteinen esiopetus tarjoaa luontevia mahdollisuuksia tuoda monikielisyyttä ja kulttuurien kohtaamisia esiin esiopetuksen arjessa ja toimintakulttuurissa. Kielirikasteisen esiopetuksen tavoitteena on, että lapset ovat sekä kielen oppijoita että käyttäjiä.²⁵ Kielirikasteinen perusopetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön muulloinkin kuin varsinaisilla kielten oppitunneilla²⁶.

Tampereella kaksikielistä esi- ja perusopetusta tarjotaan kolmella eri kohdekielellä: saksaksi Tammelan koululla (luokat 0–6) ja Sammon koululla (luokat 7–9), ranskaksi Wivi Lönnin koululla (luokat 0–9), sekä englanniksi Tampereen kansainvälisessä koulussa FISTA:ssa (luokat 0–9). Kaikissa mainituissa kouluissa perusopetus on laajamittaista kaksikielistä opetusta.

Arvolähtökohtia

Esiopetus perustuu lapsen edun ensisijaisuuteen, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas, ja hänellä on oikeus tulla kuulluksi, oppia leikin kautta sekä osallistua toiminnan suunnitteluun. Hyvä esiopetus tukee lasten kasvua, tunnetaitoja ja kestävästä elämäntapaa yhteistyössä huoltajien kanssa. Kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin ja katsomuksiin luovat perustan turvalliselle ja avoimelle oppimisympäristölle.²⁷

Perusopetuksen arvoperusta painottaa oppilaan ainutlaatuisuutta, ihmisarvoa ja hyvän opetuksen kunnioittamista. Se tukee kasvua ihmisyyteen, sivistykseen, tasa-arvoon ja demokratiaan. Kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkauteena, ja edistää vuorovaikutusta eri kulttuurien välillä. Opetuksessa korostetaan kestävästä elämäntavasta ja ekososiaalisen

15 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

16 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

17 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

18 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

19 **Perusopetuslaki 628/1998.** 10§, Opetuskieli.

https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/628#chp_1__sec_1

20 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

21 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

22 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

23 **Tampereen kaupunki, 2025.** Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/3330813>

24 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

25 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

26 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

27 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

sivistyksen merkitystä. Arvokasvatus, osallisuus ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja vastuullisen kansalaisuuden rakentamisessa.²⁸

Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit siirtyvät oppilaille. Kouluissa, joissa opetusta annetaan kahdella tai useammalla kielellä, kielten ja kulttuurien moninaisuus näkyy sekä oppilaissa että henkilökunnassa. Tämä tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esiin kieliä ja kulttuureja arjessa, vahvistaa kulttuurien välistä ymmärrystä ja tukea monikielisyttä. Kielten rinnakkainen käyttö koulun arjessa nähdään luonnollisena. Kaikkia kieliä arvostetaan ja niiden käyttöä tuetaan ja myös oppilaan monikielinen ja kulttuurisesti kerroksellinen identiteetti saa myönteistä tukea.²⁹

Kaksikielisessä perusopetuksessa oppilaille luodaan aidon kielenkäytön ympäristö. Kaksikielisessä opetuksessa korostuvat luonnollinen vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaita tuetaan käyttämään molempia kieliä eri oppiaineissa, ja kielten oppimista vahvistetaan yhteistyössä kotien kanssa. Kaksikielinen opetus vaikuttaa koko koulun toimintakulttuurissa.³⁰

Kaksikielisessä esiopetuksessa muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen, opettaja toimii kielimallina. Lapset ovat aktiivisia toimijoita ja heitä kannustetaan monipuoliseen kielenkäyttöön. Myös opetuskieliin liittyviä kulttuureita tuodaan lasten ulottuville sekä tuetaan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä.³¹

Kielipedagogiikka ja käyttöteoria

Kielipedagogiikka tarkoittaa kieliin liittyvää pedagogista ajattelua ja toimintaa - sitä, miten kieliä käytetään, opetetaan ja miten niiden oppimista tuetaan. Kielikasvatus perustuu kielipedagogiikkaan, mikä näkyy muun muassa vuorovaikutuksessa lasten kanssa, oppimisympäristöjen rakentamisessa sekä kielenkäytön mallintamisessa. Käyttöteoria puolestaan on opettajan näkemys hyvästä opetuksesta ja se ohjaa pedagogista toimintaa: se vaikuttaa siihen, miten toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja reflektoidaan.³²

28 **Tampereen kaupunki, 2025.** Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/33295945>

29 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

30 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

31 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

32 **Palojärvi, 2024.** Kaksikielistä pedagogiikkaa toteuttavan eksperttiopettajan kielipedagogiikan käyttöteoria ja käytäntö monikielisten lasten kanssa varhaiskasvatuksessa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0332-0>

Kielipedagogiikan käyttöteoria on erityisen olennainen kaksikielisessä opetuksessa. Useiden kielten käyttö edellyttää opettajalta vahvaa pedagogista näkemystä, sillä juuri se vaikuttaa keskeisesti siihen, millaiseksi kielten käyttö muodostuu käytännön tasolla. Kielipedagogiikan käyttöteorian ydinarvona on kielten yhtäläinen arvo – kaikki kielet ovat yhtä arvokkaita. Tämä näkyy opetushenkilöstön puheessa, toiminnassa ja asenteissa. Käyttöteorian kehittäminen edellyttää yhteistä keskustelua opettajien kesken, mikä auttaa tekemään käyttöteoriasta näkyvää ja yhtenäistämään pedagogista toimintaa. Tällöin esi- ja perusopetuksen konteksteissa voidaan tarkastella kysymyksiä, kuten:

1. Miten esi- ja perusopetuksen arvoperusta näkyy erityisesti kaksikielisessä opetuksessa?
2. Millaiset kielijärjestelyt koulussa ja/tai luokassa on?
3. Millaiset tavoitteet kaksikieliselle opetukselle asetetaan?
4. Millaisilla arjen toteutuksilla ja opetusmenetelmillä tavoitteisiin pyritään?³³

Keskustelun keskeiset havainnot on hyvä kirjata ja jakaa opettajayhteisössä, jotta ne tukevat jatkuvaa kehittämistyötä. Kaksikielisen opetuksen luokkatason suunnittelun myötä kertyneet materiaalit on hyvä tallentaa koko esi- ja peruskoulun yhteiseen materiaalipankkiin. Näin myös tulevat, saman luokan ja oppiaineen kanssa työskentelevät opettajat voivat hyödyntää niitä systemaattisesti, mikä tukee osaltaan pedagogisen jatkuvuuden ja laadun säilymistä.

Kielijärjestelyt ja opetusmenetelmät

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa suositellaan, että laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa kukin henkilöstöön kuuluva jäsen käyttää aktiivisesti vain jompaa-kumpaa kieltä, mikäli se on mahdollista³⁴. Tämä perustuu kielten erottelun pedagogiikkaan, joka toteutuessaan on tehokas menetelmä kahden kielen oppimisen tukemisessa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään, että opetuksen järjestäjä päättää, mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielillä ja mitkä kohdekielellä³⁵. Tampereella jokaisella laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella on oma tuntijako, josta ilmevät opettavat aineet sekä niiden vuosiviikkotuntimäärät eri luokka-asteilla. Koulut kirjaavat opetussuunnitelmassaan kohdekielellä opettavien oppiaineiden kielelliset tavoitteet ja vuosiluokkaistetut kohdekielen tavoitteet ja sisällöt. Tampereella kaksikielisessä perusopetuksessa kohdekieli on samalla oppilaan A1-kieli.³⁶

33 **Palojärvi, 2024.** Kaksikielistä pedagogiikkaa toteuttavan eksperttiopettajan kielipedagogiikan käyttöteoria ja käytäntö monikielisten lasten kanssa varhaiskasvatuksessa. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0332-0>

34 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

35 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

36 **Tampereen kaupunki, 2025.** Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/33295945>

Oppiainetta on mahdollista opettaa kahdella kielellä tai vain jommallakummalla kielellä. Mikäli jotakin oppiainetta opetetaan vain kohdekielellä, on koulun huolehdyttävä siitä, että oppilaiden suomenkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa³⁷.

Lapsia kannustetaan molempien kielten käyttöön. Vieraiden kielten oppimisen ei tule vaarantaa muiden oppimisen alueiden edistymistä^{38 39}.

Monikielisyys lisääntyminen esi- ja perusopetuksessa haastaa perinteistä kaksikielistä opetusta, sillä yhä useammin on tarpeen huomioida lasten useat ensikiel⁴⁰. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa kielten tiukan erottelun rinnalle on noussut kielten joustavan käytön ja limittäiskieleilyn pedagogiikka, joka on tuttu kielirikasteisesta opetuksesta. Näiden menetelmien avulla voidaan huomioida lasten monikieliset taustat monipuolisemmin ja sensitiivisemmin.

Tutkimusnäyttö tukee kielten joustavan käytön hyötyjä erityisesti monikielisyssä ja -kulttuurisissa kaksikielisen opetuksen ryhmissä^{41 42 43}. Joustava kielten käyttö edistää kielitietoisuutta ja purkaa kielten välisiä hierarkioita, mahdollistaen sen, että kaikki lapsen kielet voivat toimia vuorovaikutuksen ja oppimisen resursseina⁴⁴.

Kaksikielisessä luokassa voi olla lapsia, joiden äidinkieli on suomi, kohdekieli tai jokin muu kieli. Laajamittainen kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki kieliryhmät saavat oppimiselleen tarvittavaa tukea^{45 46}.

Kielten joustavassa käytössä koodinvaihdon (kahta kieltä käytetään samassa puheenvuorossa) tulee olla vastuullista, eli systemaattista ja tietoista. Tällöin opettaja kykenee pedagogisesti perustelemaan koodinvaihdon tarkoituksen ja ajoituksen. Vastuullinen koodinvaihto voi toteutua kahdella tavalla, rinnakkaisesti tai limittäisesti.

Kielten rinnakkainen käyttö tarkoittaa strategiaa, jossa sama asia ilmaistaan molemmilla kielillä. Menetelmä voi joskus vähentää lasten tarvetta kuunnella vähemmän tuttua kieltä, jos he alkavat odottaa käännöstä tutummalle kielelle. Tilanteiden luominen, joissa lapsi saa rohkaisua ja aikaa käyttää molempia kieliä, vahvistaa aktiivista kielenkäyttöä ja lisää oppimisen iloa.

Kielten limittäinen käyttö, eli limittäiskieleily, tarkoittaa kahden kielen suunnitelmallista ja systemaattista käyttöä saman opetustuokion aikana, esimerkiksi lukemalla teksti yhdellä kielellä ja keskustelemalla siitä toisella⁴⁷. Limittäiskieleilyä voidaan pitää pedagogisena prosessina, joka tukee lasten kognitiivista ja kielellistä kehitystä erityisesti monikielisyssä oppimisympäristöissä. Limittäiskieleilyn pedagogiikka vahvistaa lasten kaksikielisiä identiteettejä,^{48 49 50} edistää kielivähemmistöissä olevien lasten kaksikielisyttä ja arvostaa heidän kielellistä repertuaariaan.

Limittäiskieleilyn pedagogiikka voi myös syventää opettavien sisältöjen oppimista, nopeuttaa kielitaidon kehittymistä sekä vahvistaa lasten itsevarmuutta ja edistymistä oppijoina.⁵¹ Limittäiskieleilyn pedagogiikan elementtien lisääminen opetukseen vaatii suunnittelua⁵². Kahden kielen suunnitelmallista käyttöä on esimerkiksi kielestä toiseen vaihtaminen tietyn asiasisällön selittämiseksi, oppimisen vahvistamiseksi, lasten huomion saamiseksi tai toisen kielen tukemiseksi⁵³.

37 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

38 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

39 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

40 **Pöyhönen, S. 2016.** Kohti monikielistä pedagogiikkaa. Teoksessa: A. Palojarvi, A. Palviainen, & K. Mård-Miettinen (toim.) Suomeksi ja ruotsiksi: kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa.

41 **Palviainen, Protassova, Mård-Miettinen, & Schwartz, 2016.**

Two languages in the air: a cross-cultural comparison of preschool teachers' reflections on their flexible bilingual practices. *International journal of bilingual education and bilingualism*, 19(6), s. 614–630.

<http://dx.doi.org/10.1080/13670050.2016.1184615>

42 **Flores & García, 2017.** A critical review of bilingual education in the United States: From basements and pride to boutiques and pro t. *Annual Review of Applied Linguistics*, 37, 14–29. 10.1017/s0267190517000162

43 **Harju-Autti, 2024.** Kielitietoisuus ja kielellinen vastuullisuus kaksikielisessä opetuksessa. Koulutus. 27.11.2024.

44 **Honko, M. (13.2.2023).** Mari Honko: Kielitietoisuus ja monikielisyys varhaiskasvatuksessa. Video.

<https://www.youtube.com/watch?v=6joAiQTT1g4>

45 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

46 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

47 **Palojarvi, A. & Hellden-Paavola, S. (2025).** Kaksikielinen pedagogiikka ja monikielisten lasten huomiointi varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Luento 18.2.2025.

48 **Yilmaz, 2021.** Translanguaging as a pedagogy for equity of language minoritized students, *International Journal of Multilingualism*, 18:3, 435–454, DOI: 10.1080/14790718.2019.1640705

49 **Harju-Autti, 2024.** Kielitietoisuus ja kielellinen vastuullisuus kaksikielisessä opetuksessa. Luento. 27.11.2024.

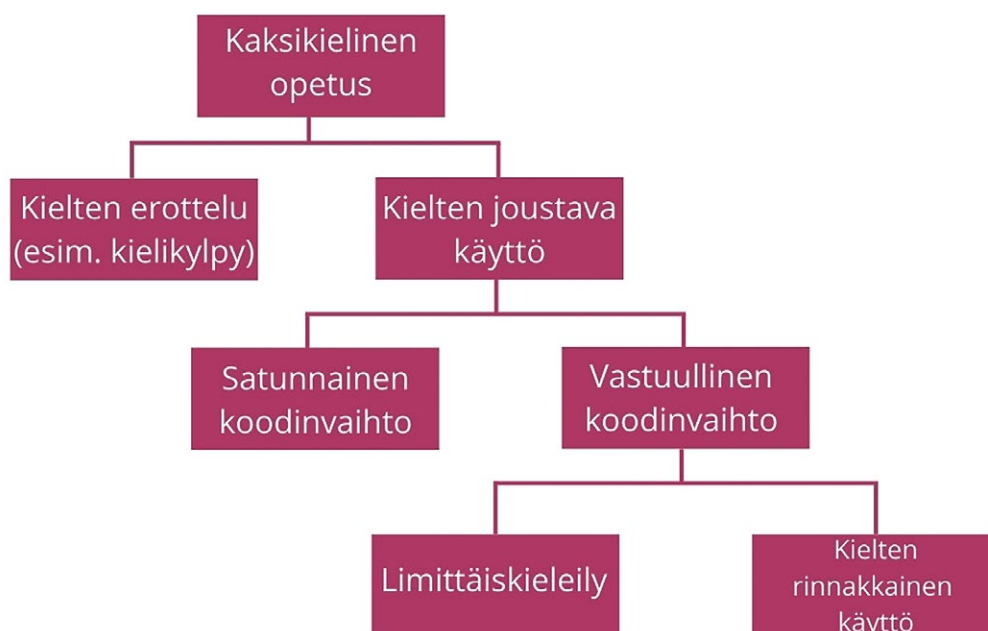
50 **Flores & García, 2017.** A critical review of bilingual education in the United States: From basements and pride to boutiques and pro t. *Annual Review of Applied Linguistics*, 37, 14–29. 10.1017/s0267190517000162

51 **Yilmaz, 2021.** Translanguaging as a pedagogy for equity of language minoritized students, *International Journal of Multilingualism*, 18:3, 435–454, DOI: 10.1080/14790718.2019.1640705

52 **Harju-Autti, 2024.** Kielitietoisuus ja kielellinen vastuullisuus kaksikielisessä opetuksessa. Luento. 27.11.2024.

53 **Mård-Miettinen, Palojarvi & Palviainen, 2015.** Kaksikielisen pedagogiikan toteuttaminen päiväkodissa. Teoksessa J. Kalliokoski, K. Mård-Miettinen & T. Nikula (toim.) 2015. Kieli koulutuksen resurssina: vieraalla ja toisella kielellä oppimisen ja opetuksen näkökulmia. AFInLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2015 / n:o 8. 130–150.

<https://journal.fi/afinla/article/view/53776>

Kuvio 1. Havainnekuva kaksikielisen opetuksen kielellisistä järjestelyistä.

Kaksikielisen varhaiskasvatuksen oikea-aikainen tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa toteutetaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Tukitoimia suunniteltaessa huomioidaan oppilaan kaksikielinen kielenkehitys sekä arvioidaan, millä kielellä ja millaista tukea voidaan tarjota. Ryhmäkohtaisissa tukimuodoissa on erityistä huomiota kiinnitettävä opetuskielen tukiopetukseen varsinkin silloin, kun oppilaan äidinkieli on jokin muu kuin suomi. Oppilaalla on perusopetuslain mukainen oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.⁵⁴

Opetuksen oikea-aikainen tuki (scaffolding) tarkoittaa väliaikaista, tarpeen mukaan annettavaa pedagogista tukea, joka auttaa oppilasta ymmärtämään ja tuottamaan vierasta kieltä. Tuki mukautuu oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja poistuu vähitellen oppilaan osaamisen kehittyessä. Tällainen tuki voidaan tarjota koko luokalle ilman, että se rajoittaa oppimista. Päinvastoin se edistää oppimisen yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Nämä tukikeinot muodostavat pedagogisen kokonaisuuden, joka tukee oppilaan kielellistä kehitystä ja osallisuutta koulun arjessa.

Esi- ja perusopetuksessa voidaan hyödyntää monipuolisia tukikeinoja, kuten:

- **Kuvatuki:** Kuvituskuvat ja kuvakortit tukevat ohjeiden ymmärtämistä ja sanaston oppimista.

- **Avainsanat:** Keskeiset käsitteet, joita oppilas tarvitsee tehtävässä, ja jotka ovat näkyvillä koko tehtävän ajan.
- **Toistuvat ja ennakoitavat rutiinit:** Selkeä päivärutini ja toistuvat tilanteet tukevat kielen omaksumista.
- **Selkeä kieli:** Yksinkertainen ja johdonmukainen kielenkäyttö helpottaa ymmärtämistä.
- **Toistot:** Sanaston ja rakenteiden toistaminen vahvistaa muistijälkiä ja tukee oppimista.
- **Eleet ja ilmeet:** Nonverbaalinen viestintä tukee sanallista ilmaisua ja ymmärtämistä.
- **Toiminnan sanoittaminen:** Opettaja kuvailee ääneen, mitä tapahtuu, mikä tukee kielen kontekstuaalista oppimista.
- **Koodinvaihto:** Kielten joustava käyttö tilanteen mukaan tukee ymmärtämistä ja kielellistä turvallisuutta.
- **Viikon sanat:** Tietyn teeman keskeiset sanat toistuvat ja niitä harjoitellaan eri tavoin jakson aikana. Sanat ovat oppilaille näkyvillä.
- **Työvaiheiden mallintaminen kuvina/kirjoitettuna:** Näkyvillä olevien työvaiheiden avulla oppilas hahmottaa prosessin vaiheittain.
- **Puhe- ja kirjoitusmallit:** Esimerkiksi virkkeen alkuja tai vaihtoehtoisia sanoja virkkeen rakentamiseksi.
- **Eri taitotasoilla olevat tekstit:** Kaksi eri tasoista tekstiä, joissa molemmissa on sama sisältö, mutta toisessa on käytetty arkikielisempiä sanoja ja joitakin epäolennaisia yksityiskohtia on jätetty pois.⁵⁵

54 Opetushallitus, 2025. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

55 Helsingin kaupunki, 2024. Kaksikielisen opettajan ABC – perusopetus. Helsingin kielihankkeet. <https://kielet.hel.fi/wp-content/uploads/2024/08/Kaksikielisen-opettajan-ABC-perusopetus.pdf>

Kaksikielisen opetuksen jatkumo

Yhtenäisen kielipolun onnistumisen edellytyksenä on, että eri koulutusasteet varhaiskasvatuksesta perusopetukseen tekevät tiivistä yhteistyötä suunnitellessaan yhtenäistä ja toimivaa kielellistä ohjelmaa. Tällaisen ohjelman tulee perustua jatkuvuuteen, jotta kielelliset vaatimustasot muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden oppijan koulutuspolun aikana⁵⁶.

Yhtenevien toimintamallien kehittäminen on keskeistä, jotta opetuksen sisältö ei toistu tai ala alusta jokaisen koulutusasteen tai opettajan vaihtuessa. Tämä mahdollistaa sen, että oppilaat voivat siirtyessään luokka-asteelta toiselle rakentaa uutta osaamista aiemmin opitun pohjalta⁵⁷. Siirtymien onnistuminen edellyttää koulutusasteiden välistä yhteistä ymmärrystä siitä, mitä oppilaat ovat jo harjoitelleet ja omaksuneet.

CLIL-opetus on kaksikielisen opetuksen muoto, jota toteutetaan kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta lukioon. Suomessa toteutettava CLIL-opetus edustaa joustavaa kaksikielistä mallia. Siinä vierasta kieltä ja oppilaiden äidinkieltä ei pidetä tiukasti erillään, vaan ne tukevat toisiaan oppimisessa. Samalla vieras kieli omaksutaan luontevasti äidinkielen rinnalle sekä oppimisen että vuorovaikutuksen välineeksi.⁵⁸

Kielellisen jatkumon suunnittelua voidaan tehostaa yhteisesti laaditun vuosikellon avulla, jossa on selkeästi määriteltä, mitä sisältöjä käsitellään kohdekielellä eri vuosina. Tämä edistää tavoitteiden ja sisältöjen laadukasta ja johdonmukaista jatkumoa. Suunnittelussa on tärkeää huomioida myös toimintatapojen ja pedagogisten menetelmien jatkuvuus, jolloin eri ikäryhmissä ja luokka-asteilla hyödynnetään samankaltaisia työskentelytapoja. Uusien toimintatapojen omaksuminen tapahtuu tällöin asteittain yhdessä lasten kanssa⁵⁹. Tämä edellyttää aktiivista yhteistyötä opettajien välillä.

Toimintamallin yhtenä tärkeänä tavoitteena on tarjota tukea kaksikielisten ryhmien kasvattajille ja opettajille, jotta kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen toteutus ei olisi riippuvainen yksittäisten työntekijöiden henkilökoh- taisesta kiinnostuksesta tai sitoutumisesta. Mallin avulla varmistetaan myös, että kaksikielinen toiminta jatkuu sujuvasti ja keskeytyksettä henkilöstön vaihtuessa⁶⁰.

Kaksikielisen opetuksen toteuttamisessa on huomioitava sen edellyttämät resurssit, kuten yhteissuunnitteluajan mahdollistaminen, henkilöstön täydennyskoulutukset sekä kaksikielisten materiaalien saatavuus. Näillä tekijöillä on merkittävä vaikutus kaksikielisen opetuksen onnistumiseen, ja siksi koulun rehtorilla on keskeinen rooli toiminnan laadukkaassa toteuttamisessa.

Yhteistyö ja yhteinen suunnittelu opettajien välillä ovat tärkeitä, mutta yhtä olennaista on varmistaa, että uudet ohjaavat suunnitelmat juurtuvat osaksi koulujen toimintakulttuuria. On tärkeää, että koko opetushenkilöstö saa siitä riittävästi tietoa ja ymmärtää sen periaatteet. Tässä prosessissa koulun johdon rooli tuki ja kokonaisvastuu korostuvat.⁶¹

Jyväskylän yliopistossa luotu CLIL-polku kuvaa, miten sisällön ja kielen integroitu oppiminen etenee eri koulutusasteilla. Polku tukee jatkuvuutta ja kielitietoisuutta, ja sen tavoitteena on luoda luonnollinen siirtymä kielitaidon kehittymiselle eri vaiheissa.⁶² Seuraava kuvio on luotu edellä mainitun mallin pohjalta. Kuvioon on koottu väljemmin CLIL-opetuksen menetelmiä, sisältöjä ja tavoitteita, jotka limittyvät koulutusasteiden välillä.

Kielellä leikkiminen sisältää esimerkiksi leikkejä ja lauluja. Kielellä toimiminen pitää sisällään altistumista kielelle arjen tilanteissa. Kielellä opiskelu viittaa esimerkiksi opetukseen vieraalla kielellä, ja kielellä opiskeleminen käsittää muun muassa akateemisen kielitaidon sekä edistyneet taidot opiskelussa. Kaavio korostaa kielen oppimista ja käyttöä etenevänä prosessina.

56 **Hansell & Björklund, 2021.** Koulutusasteiden väliset siirtymät kaksikielisessä opetuksessa. Teoksessa T. Kangasvieri, L. Lempel, A. Palojärvi & J. Moate (toim.) Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta & kompassi: Askeleita kehittämistyöhön (s. 34-35). Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_75443

57 **Hansell & Björklund, 2021.** Koulutusasteiden väliset siirtymät kaksikielisessä opetuksessa. Teoksessa T. Kangasvieri, L. Lempel, A. Palojärvi & J. Moate (toim.) Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta & kompassi: Askeleita kehittämistyöhön (s. 34-35). Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_75443

58 **Märd-Miettinen, Palviainen & Palojärvi, 2016.** Kaksikielisen opetuksen toteutustapoja. Teoksessa A. Palojärvi, Å. Palviainen & K. Märd-Miettinen (toim.) 2016. Suomeksi ja ruotsiksi: kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa. Jyväskylän yliopisto. 9-17. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6625-6>

59 **Palojärvi & Hellden-Paavola, 2025.** Kaksikielinen pedagogiikka ja monikielisten lasten huomiointi varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Luento 18.2.2025.

60 **Hansell & Björklund, 2021.** Koulutusasteiden väliset siirtymät kaksikielisessä opetuksessa. Teoksessa T. Kangasvieri, L. Lempel, A. Palojärvi & J. Moate (toim.) Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta & kompassi: Askeleita kehittämistyöhön (s. 34-35). Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_75443

61 **Palojärvi, Lempel, Kangasvieri & Moate, 2021.** Dataset from the IKI-project. V. 31.8.2021. University of Jyväskylä. <https://doi.org/10.17011/jyx/dataset/77793>.

62 **Moate, 2017.** Developing an Integrated Content and Language Integrated Learning (CLIL) pathway in Central Finland.

CLIL-opetuksen vaiheita ja menetelmiä

Kielellä leikkiminen

leikki,
päivittäiset
rutiinit, laulut,
lorut,
tarinat,
innostus
oppia kieltä

Kielellä toimiminen

kielelle altistuminen
kouluarjessa,
toiminnallisuus,
leikkisyys,
visuaalinen tuki
opetuksessa,
osallistava
oppimisympäristö

Kielellä oppiminen

vieras kieli
opetuksen
kielenä,
opittavan aineen
sanastot ja käsitteet,
teoreettinen
ymmärrys, kriittinen
ajattelu

Kielellä opiskeleminen

edistyneet
taidot opiskelussa,
akateeminen
kielitaito,
argumentointi,
tutkiminen,
kaikkien
kieliresurssien
hyödyntäminen

Kuvio 2. CLIL-opetuksen vaiheet ja menetelmät

Varhainen kielten oppiminen

Varhainen altistuminen vieraalle kielelle tukee myöhempää kielten oppimista, sillä lapsen aivot ovat varhaisessa kehitysvaiheessa erityisen vastaanottavaiset kielellisille ärsykeille. Paras aika aloittaa vieraan kielen opiskelu on noin kolmevuotiaana, jolloin kuulojärjestelmä on muovautuva ja ääntämissen tarkkuus voi kehittyä lähes äidinkielliseksi. Kaksikielisyys, musiikki ja varhainen altistuminen useille kielille pitävät äännekartan joustavana. Useiden kielten opiskelu kehittää metataitoja ja kielitietoisuutta, mikä tehostaa oppimista.⁶³

Aivotutkimukset ovat edelleen osoittaneet, että vieraiden kielten oppiminen laajentaa aivojen kielellisiä hermoverkostoja, ja mitä aiemmin vieraiden kielten oppiminen alkaa, sitä tehokkaammin aivot muodostavat muistijäljen uudelle vierasperäiselle sanalle. Lisäksi uusia sanoja opittaessa aivojen palkitsemisjärjestelmä aktivoituu, kun uuden sanan merkitys oivalletaan, mikä selittää osin motivaatiota kielten oppimiseen. Useamman kielen puhuminen ja hallinta edellyttää kielten välillä vaihtamista ja valikointia, jolloin aivoissa aktivoituvat samat rakenteet kuin yleistä toiminnanohjausta vaativissa tilanteissa.⁶⁴

Tehokkaimmat varhaisen kielenopetuksen tavat alle kouluikäisille (myös esiopetuksessa) ovat kielelle altistaminen

arkiaskareissa, leikkimällä ja laulamalla. Vieraan kielen kirjaimiin ja kirjoittamiseen keskitytään vasta myöhemmässä vaiheessa⁶⁵.

Monikielisten lasten kohdalla on tärkeää keskustella yhdessä perheen kanssa vaihtoehtoista, ja löytää lapselle sopivin ryhmä tai luokka. Suppeammassa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa tai opetuksessa ei ole olemassa ikäsuosituksia, sillä pienimuotoisesta kaksikielisestä toiminnasta on hyötyä ja iloa kaiken ikäisille lapsille⁶⁶. Tutkimusten mukaan kaksikielisestä toiminnasta ei ole haittaa lapselle, mikäli molempia tai kaikkia kieliä kehitetään systemaattisesti. Myöskään tukea tarvitsevien lasten osallistumiselle kaksikieliseen toimintaan ei ole tutkimuksissa nähty esteitä.⁶⁷

65 Huotilainen, 2018. Tutkimus varhaisesta kielenopetuksesta. Verkkoluento. Helsingin kasvatus ja koulutus. https://www.youtube.com/watch?v=7_9PdZXsOH0

66 Palviainen & Mård-Miettinen, 2016. "Tavoite, kohderyhmä ja toteutusympäristö huomioitava": Tutkijoiden pohdintaa kaksikielisen pedagogiikan toteutustavoista. Teoksessa A. Palojärvi, Å. Palviainen & K. Mård-Miettinen (toim.) 2016. Suomeksi ja ruotsiksi: kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa. Jyväskylän yliopisto. 52–58. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6625-6>

67 Palviainen & Mård-Miettinen, 2016. "Tavoite, kohderyhmä ja toteutusympäristö huomioitava": Tutkijoiden pohdintaa kaksikielisen pedagogiikan toteutustavoista. Teoksessa A. Palojärvi, Å. Palviainen & K. Mård-Miettinen (toim.) 2016. Suomeksi ja ruotsiksi: kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa. Jyväskylän yliopisto. 52–58. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6625-6>

63 Huotilainen, 2019. Näin aivot oppivat. PS-kustannus, Jyväskylä.

64 Kimppa, 2021. Aivotutkija Lilli Kimppa kertoo, miten kielenopiskelu vaikuttaa aivoihin. Lukkiverkosto. 28.10.2021. <https://www.lukkiverkosto.fi/aivotutkija-lilli-kimppa-kertoo-miten-kielenopiskelu-vaikuttaa-aivoihin/>

Kaksikielisen esi- ja perusopetuksen vaatimukset ja arviointi

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet⁶⁸ ei aseta lapsille kielitaitovaatimuksia. Kaksikielisen esiopetuksen tarkoituksena ei ole testata tai mitata lasten osaamista, vaan tarjota mahdollisuuksia käyttää ja omaksua kieliä luontevasti arjen tilanteissa. Esiopetuksessa lapsia kannustetaan kokeilemaan ja kiinnostumaan kielistä, jokainen oman taitotasonsa mukaisesti. Esiopetuksessa tarjotaan monipuolisia aktiviteetteja, mutta keskeistä on, että lapsi saa oppia ja tutkia omaan tahtiin leikin, laulujen, liikkumisen ja arjen toimintojen kautta.

Kaksikieliseen perusopetukseen Tampereella hakeudutaan soveltuvuuskokeen kautta. Soveltuvuuskokeessa testataan oppilaan kohdekielen taito. Koe voi sisältää kohdekielen lisäksi suomen kielen taitoa kartoittavia osuuksia. Oppilaat valitaan kokeen pistemäärän perusteella kulloisenkin sisäänottomäärän rajoissa. Kesken perusopetuksen oppilaita voidaan ottaa eri luokka-asteille, jos paikkoja on vapaana. Tällöinkin varmistetaan, että oppilaan kielitaito on riittävä kaksikieliseen opetukseen. Laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen alaluokille hyväksytyt oppilaat voivat pääsääntöisesti jatkaa 7. luokalla.⁶⁹

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä ne on annettu. Lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan. Arvioinnin tulee antaa opettajille, oppilaille ja huoltajille monipuolista palautetta oppilaan aineenhallinnasta ja kielitaidosta suhteessa tavoitteisiin. Kielitaidon kehitystä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa opettajien yhteistyönä sekä itse- ja vertaisarvioinnin avulla.⁷⁰

Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelemaan kohdekielen osaaminen arvioidaan 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa tai päättöarvioinnissa vieraiden kielten A-oppimäärän tavoitteiden ja arviointikriteerien mukaan⁷¹. Arviointikriteereillä tarkoitetaan osaamisen tason kuvauksia arvosanoille 5, 7, 8 ja 9.

68 **Opetushallitus, 2025.** Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

69 **Tampereen kaupunki, 2025.** Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/23693384/perusopetus/tiedot>

70 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

71 **Opetushallitus, 2025.** Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Kielitaidon kehittymisen osa-alueet

Kaksikielisen opetuksen henkilöstö on tietoinen kielitaidon kehittymisen keskeisistä osa-alueista.^{72 73}

Vuorovaikutustaidot: Lapsia kannustetaan kommunikoidaan toisten lasten ja henkilöstön kanssa. Varmistetaan, että jokaisen lapsen aloitteisiin vastataan, ja että jokainen saa kokemuksia kuulluksi tulemisesta. Tärkeää on aikuisten sensitiivisyys ja reagointi myös lasten sanattomiin viesteihin. Lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän vuorovaikutustaidoistaan. Vuorovaikutustaitoja voidaan tukea esimerkiksi leikkien ja pelien avulla.

Kielen ymmärtämisen taidot: Lasten kielen ymmärtämisen taitoja tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. Kieli on kuvailevaa ja tarkkaa, ja toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen ovat johdonmukaista. Kielen ymmärtämisen taitoja voidaan tukea kuvien, esineiden ja tukiviittomien avulla.

Puheen tuottamisen taidot: Lapsia tutustutetaan lastenkirjallisuuteen ja tarinoihin, ja kannustetaan itse keksimään tarinoita. Heitä rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa, sekä aikuisten että lasten kanssa. Vähitellen kiinnitetään huomiota myös äänensävyihin ja äänenpainoihin. Puheen tuottamisen taitoja voidaan tukea esimerkiksi sadutuksen, tarinallistamisen tai pelillistämisen keinoilla.

Kielen käyttötaidot: Lasten tilannetietoisien kielen käytön vahvistumista tuetaan ohjaamalla lasten kielen käyttötaitoja ja pohtimalla eri tilanteissa tapahtuvaa kielen käyttöä yhdessä lasten kanssa. Lasten kanssa harjoitellaan kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua. Lisäksi opetellaan eläytymistä, huumorin käyttöä ja hyviä tapoja. Kielen käyttötaitoja voidaan harjoitella esimerkiksi ruokailutilanteissa.

Kielellinen muisti ja sanavaranto: Laaja kielellinen muisti ja sanavaranto mahdollistavat kielellisen ilmaisun monipuolisuuden. Tärkeää on kielellä leikkittely, nimeäminen ja kuvaavien sanojen käyttö, sekä sanojen merkitysten pohdinta ja uusien käsitteiden opettelu. Tarvitaan myös kiireetöntä aikaa keskustelulle, lukemiselle ja tarinoiden kertomiselle tai lukemiselle.

Kielitietoisuus: Kielitietoisuutta on muun muassa ymmärrys siitä, että on olemassa erilaisia kieliä, ja että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Kielitietoisuus linkittyy kaikkiin kielitaidon kehittämisen osa-alueisiin. Kielitietoisuutta voidaan edistää esimerkiksi tutustumalla eri kielisiin monikielisten lasten tai heidän vanhempiensa avulla. Kielitietoisuutta tarkastellaan laajemmin seuraavassa luvussa.

72 **Opetushallitus, 2022.** Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/8265240/tiedot>

73 **Opetushallitus, 2025.** Kielen kehityksen osa-alueet. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielen-kehityksen-osa-alueet> [oph.fi]

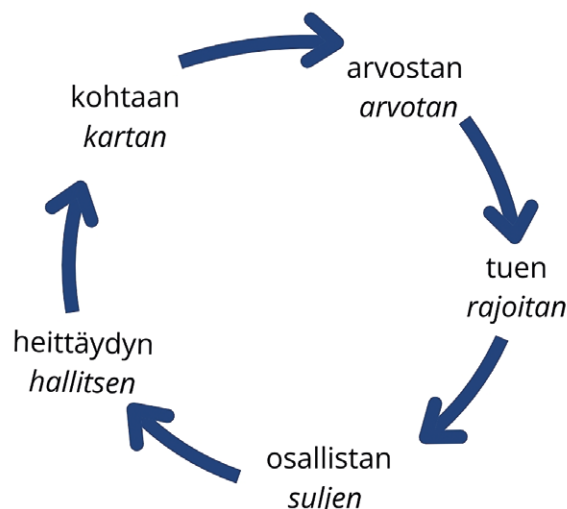
Kahden kielen oppiminen saattaa aluksi vaikuttaa hitaamalta kuin yhden kielen oppiminen, ja lapsen sanavarasto kapealta. On muistettava, että lapsen sanasto koostuu kahden tai useamman kielen ilmauksista, ja sen laajuus on aina enemmän kuin yhden kielen sanavarasto⁷⁴.

Toisen kielen oppimiselle on tyypillistä, että lapsi oppii alkikielen, eli sosiaalisen kielen melko helposti muutamassa vuodessa. Lapsi omaksuu myös erilaisen kielen ääntämisen paljon vaivattomammin kuin aikuinen. Abstraktimman, akateemisen kielen oppiminen vaatii lapselta aikaa ja harjoittelua. Myös opettajat tiedostavat ja huomioivat sen, että vaikka lapsen puhekieli olisi sujuvaa ja ääntäminen melko virheetöntä, voi kielen sanasto ja syvemmät rakenteet olla vielä hyvinkin yksinkertaisella tasolla.⁷⁵

Kielitietoisuus

Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa kielitietoisuudella tarkoitetaan tietoa ja ymmärrystä siitä, missä kaikessa kielellä on merkitystä ja miten kieli toimii. Kielitietoisessa opetuksessa tiedostetaan kielen merkitys oppimisessa, osallisuudessa ja identiteetin kehityksessä. Kielitietoisuus tarkoittaa sitä, että tunnistetaan, miten kielellä välitetään ja rakennetaan merkityksiä, kuten osoitetaan tunteita, kerrotaan, ohjaillaan ja neuvotellaan. Lisäksi kielitietoisessa opetuksessa tarkkaillaan kielen roolia toiminnassa, lasten osallistumista vuorovaikutukseen ja esimerkiksi ohjeiden ymmärtämistä ja pääsyä mukaan leikkeihin. Kielitietoinen opettaja myös mukauttaa toimintaansa sekä tukee lasten osallistumista ja kielellisten mallien saamista.⁷⁶ Kuviossa 3⁷⁷ on kuvattuna, millaisia valintoja kielitietoinen opettaja tekee arjen työssään.

Kielitietoisessa esiopetuksessa tavoitteena on lapsen identiteetin, osallisuuden, oppimisen sekä tasapainoisen kasvun ja kehityksen tuki, sekä lasten ja kasvattajien hyvinvointi ja jaksaminen. Kielitietoisessa esiopetuksessa vahvistetaan lapsen uteliasta ja myönteistä suhtautumista kielelliseen ympäristöönsä ja omaan kehittyvään kielitaitoon.⁷⁸

Kuvio 3. Kielitietoisien kasvattajien valintojen kehä, mukailtu versio.

Kielitietoisuus on osa esiopetuksen opetussuunnitelman ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelmassa⁷⁹ kuvataan kielitietoista esiopetusta seuraavasti:

”Jokaisessa ryhmässä toteutetaan kielitietoista esiopetusta osana kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti vastuullista pedagogiikkaa. Esiopetuksessa kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen moninaisuus on arvokas voimavara yhteisölle. Toiminnassa kiinnitetään huomiota yhdessä tekemiseen sekä myönteisen, yhteisöllisen ilmapiirin luomiseen ja vahvistamiseen.”

”Kielitietoisessa esiopetuksessa lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan perustaa moninaisessa yhteiskunnassa toimimiselle.”

Kielitietoisessa koulussa kielen merkitys on läsnä sen toimintakulttuurissa ja kaikessa sen toiminnassa. Kielitietoiset työtavat koskevat kaikkea opetusta, ja ne ovat olennaisia oppiaineiden esimerkiksi tietorakenteiden vahvistamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä erilaisten tekstien ymmärtämisessä ja tulkinnassa. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien laajaa yhteistyötä opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa.⁸⁰

74 Halme, 2011. Maahanmuuttajataustaisten lasten kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Teoksessa M. Nurmilaakso & A.-L. Välimäki (toim.) 2011. Lapsi ja kieli: Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa (s. 86–101). Unigrafia Oy. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1>

75 Halme, 2011. Maahanmuuttajataustaisten lasten kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Teoksessa M. Nurmilaakso & A.-L. Välimäki (toim.) 2011. Lapsi ja kieli: Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa (s. 86–101). Unigrafia Oy. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1>

76 Honko, 2023. Mari Honko: Kielitietoisuus ja monikielisyys varhaiskasvatuksessa. Video. 13.2.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=6joAiQT1g4>

77 Honko & Mustonen, 2021. Lisää taitoja ja mahdollisuuksia varhaiskasvatukseen: tavoitteena tasa-arvoisempi ja kielitietoisempi varhaiskasvatus. Journal of Early Childhood Education Research, 10(2), 28–44. <https://journal.fi/jecer/article/view/114155>

78 Honko, 2023. Mari Honko: Kielitietoisuus ja monikielisyys varhaiskasvatuksessa. Video. 13.2.2023. <https://www.youtube.com/watch?v=6joAiQT1g4>

79 Tampereen kaupunki, 2025. Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/32987924/esiopetus/tiedot>

80 Opetushallitus, 2017. Kielitietoinen opetus – kielitietoinen koulu. Viitattu 10.11.2025: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/15664-oph-kielitietoinen-opetus-kielitietoinen-koulu_netiversio.pdf

Kielitietoisuus on koko perusopetuksen toimintakulttuuria ohjaava periaate:

”Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja opettamansa oppiaineen kielen opettaja.”⁸¹

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa⁸² kuvataan kielitietoista kaksikielistä opetusta seuraavasti:

”Eri oppiaineiden opetus kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa.”

Monikielisyyden tukeminen ja kehittäminen on osa kielitietoista opetusta myös kaksikielisissä ryhmissä ja luokissa. Se tukee lasten kielellisten identiteettien kehittymistä sekä

kielten, taitojen ja sisältöjen oppimista. Lisäksi se kehittää vuorovaikutustaitoja, motivoi, sitouttaa ongelmanratkaisuun, rikastaa vuorovaikutusta sekä auttaa hahmottamaan kielen ja vuorovaikutustilanteiden rakennetta. Monikielinen opetus vahvistaa oppijan osallisuutta, tekijyyttä ja omistajuutta, kun lapsi saa olla oman kielensä asiantuntija ja osaja⁸³.

Kaksikielisessä perusopetuksessa huomioidaan opetuskielen ja kohdekielen lisäksi myös kaikki muut luokassa läsnä olevat kielet. Kaikkia kieliä arvostetaan tasavertaisesti, ja niitä tarkastellaan yhdessä oppilaiden kanssa osana kielellisesti rikasta oppimisympäristöä. Monikielisyyden edistämisen tukee oppilaiden identiteetin rakentumista ja vahvistaa heidän kielellistä itsetuntoaan.

Perheiden kielellinen asiantuntemus nähdään arvokkaana resurssina, jota voidaan hyödyntää koulun arjessa. Huoltajia voidaan esimerkiksi pyytää tuomaan kouluun sanoja ja fraaseja omalla kotikielellään, tai osallistumaan toimintaan lukemalla oppilaille heidän omalla äidinkielellään. Tällainen yhteistyö tukee oppilaiden kielitietoisuutta ja luo yhteisöllisyyttä.

Huoltajille kerrotaan, että oppilaan kotikielen tai -kielten aktiivinen käyttö ja vahvistaminen kotona on keskeistä oppilaan kielellisen kehityksen kannalta. Oman äidinkielen hallinta muodostaa perustan muiden kielten oppimiselle, ja siksi huoltajia rohkaistaan käyttämään kotikieltä arjen vuorovaikutustilanteissa sekä erityisesti lukemaan lapselleen omalla äidinkielellään.

81 Opetushallitus, 2025. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

82 Opetushallitus, 2025. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

83 Aalto, Mustonen, Järvenoja & Saario, 2019. Monikielisen oppijan matkassa. Verkkosivusto opettajankoulutukseen. Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos. <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi>

Englanninkielisen opetuksen kehittämismalli

Perustiedot toimipisteestä

FISTA (Finnish International School of Tampere), Tampereen kansainvälinen koulu.

FISTA on noin 900 oppilaan 0.–9. vuosiluokkien yhtenäiskoulu. FISTA:ssa on myös esiopetusluokat, alakoulun erityisopetuksen pienryhmä ja suomenkielinen valmistava luokka yläkoululaisille. Koulussa toimii myös siirtymäluokka (Transition class), joka on tarkoitettu sellaisille lyhytaikaisesti Suomessa oleskelevien perheiden lapsille, joiden englannin kielen taito ei riitä läpäisemään englanninkielistä pääsykoetta ja joilla ei ole valmiuksia opiskella suomen kielellä.

Opettajat ovat suurimmaksi osaksi äidinkieleltään suomenkielisiä, ja heillä on vahva englannin kielen taito. FISTA:n alakoulun vuosiluokat sekä esiopetus ovat tällä hetkellä (2025) nelisarjaiset. Koulunkäynninohjaajat työskentelevät sekä esiopetuksen tiimeissä että koulun oppilaiden kanssa. Koulunkäynninohjaajat vastaavat myös FISTA:n englanninkielisen iltapäiväkerhon toiminnasta.

FISTA:sta ei ole suoraa englanninkielistä jatkumoa toisen asteen opintoihin, vaan niihin haetaan yhteishaussa yhteisten kriteereiden mukaisesti.

Historia

Ensimmäiset englanninkieliset luokat aloittivat suomenkielissä Amurin koulussa vuonna 1990. Tampereen kansainväliseksi kouluksi (Finnish International School of Tampere, FISTA) koulu muuttui vuonna 2012. Viimeinen suomenkielinen luokka kävi yhdeksännen luokkansa koulussa lukuvuonna 2012–2013.

Tammelan koulun kaksikielisen opetuksen luokat siirtyivät opiskelemaan FISTA:aan lukuvuosina 2017–2019. Tästä alkaen FISTA on ollut ainoa tamperelaiskoulu, jossa on annettu englanninkielistä opetusta. Syksyllä 2021 FISTA:ssa alkoi myös englanninkielinen esikoulutoiminta.

Opetuksen järjestäminen

Kaksikielinen opetus

FISTA:ssa opetuskieli on suomi ja kohdekielenä on englanti. Suomea opetetaan sekä äidinkielenä että toisena kielenä. Tampereen kansainvälisessä koulussa alakoulun vuosiluokilla ensimmäisestä kuudenteen opiskellaan englanniksi kaikki muut oppiaineet paitsi äidinkieli ja kirjallisuus tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä yhteiskuntaoppi. Englantia opetetaan A1-kielenä kolme viikkotuntia ensimmäiseltä luokalta alkaen. Koulussa ei ole mahdollista opiskella muita A1-kieliä, mutta A2-kielinä on tarjolla espanja, saksa ja ranska.

Yläkoulun seitsemännestä yhdeksänteen vuosiluokilla oppilailla on valittavanaan kaksi linjaa: **kansainvälinen linja** ja **kaksikielinen linja**. Kansainvälisellä linjalla oppilaat opiskelevat englannin kielellä kaikki muut oppiaineet, paitsi suomeksi äidinkielen ja kirjallisuuden tai suomen toisena kielenä ja kirjallisuuden, yhteiskuntaopin sekä yhdeksännellä vuosiluokalla

uskonnon. Lisäksi muissa oppiaineissa voidaan keskeisiä käsitteitä käydä läpi suomeksi. Kaksikielisellä linjalla osa oppiaineista opiskellaan suomeksi ja osa englanniksi siten, että kohdekielen osuus opetuksesta on noin 50 %.

Haasteita

Tampereen kansainvälinen koulu FISTA on laajamittaista kaksikielistä opetusta tarjoava koulu, jossa kohdekielisen opetuksen osuus on suuri. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa todetaan, että tällöinkin on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen käsitteiden hallinta kehittyy hyvälle tasolle eri oppiaineiden opetuksessa. Lisäksi opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Tällä hetkellä suomen kielen syöte on liian vähäistä, jotta opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet kaikilta osin toteutuisivat. Esimerkiksi esiopetukseen tulee paljon lapsia, jotka eivät osaa lainkaan suomen kieltä, eikä esioppilaiden kielitaitoa testata sen paremmin kohdekielen kuin opetuskielenkään osalta. Heidän kohdallaan on ollut tarpeen varmistaa oppilaan mahdollisuudet seurata opetusta, jonka vuoksi esiopetuksessa pääsääntöisesti käytetty kieli on ollut englanti.

FISTA:n oppilaista yli 40 % puhuu jotakin muuta kieltä kuin suomea tai englantia äidinkielenään. Heidän kohdallaan kaksikielisen opetuksen onnistuminen vaatii myös oman kotikielen osaamista ja vahvistamista.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Jatko-opintokelpoisuuden varmistamiseksi tavoitteena on lisätä suomen kieltä sekä perusopetuksen ja esikoulun opetuksessa että koulun iltapäiväkerhon toiminnassa. Suomenkielisen osuus opetuksesta on hyvä määritellä uudelleen eri vuosiluokkakokonaisuuksille. Opetuksen suunnittelussa voidaan käyttää yhteisopettajuuden keinoja esimerkiksi luokkapareittain.

Oppilaaksiotto

Tampereen kansainvälisen koulun oppilaaksi valitaan lapsia, joiden äidinkieli on englanti tai joilla muuten on riittävä englannin kielen taito. FISTA:ssa oppilas voi aloittaa esiopetuksessa, ensimmäisellä luokalla tai seitsemännellä luokalla. Ilmoittautuminen ja hakeminen ensimmäiselle ja seitsemännelle luokalle tapahtuu yleensä alkuvuodesta. Tampereelle muuttavat perheet voivat hakeutua kouluun kaikille luokkasteille myös näiden hakuajojen ulkopuolella.

Ensimmäisestä yhdeksänteen vuosiluokalle FISTA:an otetaan oppilaaksi vain englannin kielen soveltuvuuskokeen kautta. Esikouluun ilmoittaudutaan, eikä kielitestausta ole kummallakaan kielellä. FISTA:n esiopetus kuuluu hallinnollisesti perusopetuksen palveluryhmään.

Soveltuvuuskokeen kuvaus ja kriteerit

Tampereen kansainvälisen koulun ensimmäiselle ja seitsemännelle luokalle haetaan alkuvuodesta. Tällöin kaksikielinen koulupaikka on tiedossa ennen lähikoulupaikkojen oppilaaksiottopäätöksiä. Etusijalla ovat oppilaat, joiden asuinkunta on Tampere.

Soveltuvuuskokeista päättää Tampereen kasvatus- ja opetuslautakunta. Oppilaat valitaan soveltuvuuskokeen kokonaispistemäärän perusteella. Ensimmäiselle tai seitsemännelle luokalle ensimmäistä kertaa FISTA:an hakevat oppilaat voivat osallistua soveltuvuuskokeeseen vain kerran.

Kouluun muina aikoina hakevat 1.–9. luokkien oppilaat kutsutaan kielikokeeseen, jossa haastattelulla ja kielikokeella varmistetaan, että oppilaan englannin kielen taitotaso on riittävä opiskeluun englannin kielellä. Lapsi voidaan ottaa testaukseen, jos lapsi muuttaa Tampereen seudulle ja hän on opiskellut englanniksi tai hänen kotikielensä on englanti.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Soveltuvuuskokeita uudistettaessa tulisi harkita myös suomen kielen taitoa kartoittavaa osuutta. Riittämätön suomen kielen taito vaatisi tällöin suomenkielisen valmistavan luokan käymistä ennen FISTA:n oppilaaksi ottamista. Tulevaisuudessa valmistavaa opetusta tarvitaan myös alakoulussa esimerkiksi inklusiivisesti.

Kaksikielinen esiopetus FISTA:ssa Esiopetuksen toiminnan kuvaus

FISTA:ssa on tällä hetkellä neljä noin 20 oppilaan esiopetusluokkaa (2025). Kunkin luokan opettajana toimii luokanopettaja yhdessä koulunkäynninohjaajan kanssa. Jokaisella esiopetusluokalla on tiimiparinaan ykkösluokka, jonka kanssa toimitaan tiiviisti yhteistyössä. Paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti esi- ja alkuopetuksen yhteistoimintaa on noin viisi tuntia viikossa. Esiopetusta on neljä tuntia päivässä. Osa esikoululaisista käy myös koulussa toimivassa englanninkielisessä iltapäiväkerhossa. Opetus noudattaa valtakunnallista esiopetuksen opetussuunnitelmaa kahdella kielellä, ja tällä hetkellä vähintään 20 % esiopetuksesta on suomen kielellä.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Esiopetuksen toiminnan ja ympäristön tulee tukea lapsen toimivaa kaksikielisyyttä (suomi-englanti) lapsen kotikielystä riippumatta. Tavoitteena on lisätä entisestään suomen kielen osuutta siten, että suomi olisi toimintakielenä esimerkiksi 50 % esiopetusajasta.

Kaksikielisen toiminnan periaatteet FISTA:n esiopetuksessa

Esikoulussa oppilaat tutustuvat englannin ja suomen kieleen sekä molempien kielten kirjain-äännä-vastaavuuteen. Opetustuokioissa luetaan kirjoja ja sanastoa vahvistetaan molemmilla kielillä pelien, leikkien sekä laulujen avulla. Esiopetusluokassa aamupiirit ovat vuoropäivinä suomeksi ja englanniksi. Päivärutiinit aamupiirissä ovat molemmilla kielillä.

Opettaja mallintaa kieltä omassa toiminnassaan ja opetuksessaan. Opettaja ei vaihda kieltä kesken lauseen tai opetuskokonaisuuden. Opettaja voi käyttää molempia kieliä rinnakkain, mutta aktivoi lapsia kysymysten avulla kääntämään keskeiset käsitteet ja sanaston lapsen vahvemmalle kielelle. Opettaja ei käännä kieltä itse jatkuvasti, vaan ohjaa oppilaita lukemaan vihjeitä ja poimimaan keskeisiä avainsanoja.

Opettajat käyttävät kielen oppimisen tukemiseksi myös sanastonta viestintää, kuten esimerkiksi liikkeitä tai tukiviittomia. Luokassa voidaan osoittaa esimerkiksi Suomen tai Englannin lipulla kulloinkin opetuksessa käytetty kieli. Oppilaita ryhmitellään pienempiin ryhmiin, joissa on sujuvasti ja alkeistasolla kulloinkin opetuksessa käytettävää kieltä puhuvia. Oppilaita kannustetaan käyttämään kyseisessä opetustilanteessa käytettävää kieltä, mutta samalla huolehditaan, että lapsi tulee kuulluksi.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Tavoitteena on lisätä edelleen suomen kielen käyttämistä esikoululaisten arjen toiminnassa, kuten siirtymätilanteissa, ruokailussa, retkillä ja ulkoilutilanteissa. Kokopäiväpedagogiikan mukaisesti jokainen hetki voidaan nähdä molempien kielen oppimismahdollisuutena, ei vain kohdekielen.

Kaksikielisen esiopetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksen tavoitteena on, että lapsi oppii ja saa vahvistusta minäkuvaansa sekä leikin että mielikuvituksen kautta niitä tukevassa oppimisympäristössä. Esiopetuksen tulee olla lapselle tarpeeksi haasteellista ja tarkoituksenmukaista. Keskeisenä tavoitteena on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja varmistetaan, että oppilas saa oikeanlaista tukea ja tulee ymmärretyksi.

Esikoulun tavoitteena ei kuitenkaan ole valmentaa esikoululaista FISTA:n englanninkieliseen soveltuvuuskokeeseen.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen esiopetuksessa

Esikoulussa luodaan pohjaa sekä suomen että englannin kielellä opiskeluun. Näiden kahden kielen oppimiseen pyritään muun muassa opiskelemalla esikoulun ja valmistavan opetuksen vuosikellon mukaisia aiheita sekä suomeksi että englanniksi.

Opetuksessa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota oppilaiden sanavaraston rikastuttamiseen, kuulun ymmärtämiseen ja itsensä ilmaisemiseen molemmilla kielillä.

Kaksikielinen perusopetus FISTA:ssa Perusopetuksen toiminnan kuvaus

FISTA:n opetus perustuu suomalaisen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja Tampereen perusopetuksen opetussuunnitelmaan.

Alkuopetuksessa oppilaat opiskelevat kaikkia oppiaineita pääsääntöisesti luokanopettajan johdolla S2-oppitunteja lukuun ottamatta. Vuosiluokilla 3.–6. oppitunteja on myös muiden kuin oman luokanopettajan antamana, ja oppiaineista suomen kielen lisäksi vain yhteiskuntaoppi 4. ja 5. luokilla opetetaan suomeksi. Muiden oppiaineiden opetus tapahtuu englanniksi.

Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla oppilaat voidaan jakaa S1- (suomi äidinkielenä) ja S2-ryhmiin kielitaidon mukaan. Alkeistason suomen kielen oppijat opiskelevat omissa S2-opettajien opettamissa ryhmissä, kun taas paremmin suomea hallitsevat voivat osallistua S1-ryhmiin. Ryhmittely tukee oppimista, ja paremmin kieltä hallitsevat voivat siirtyä S1-ryhmiin kotikielestä riippumatta.

Arvotyöskentely on olennainen osa kaksikielistä toimintakulttuuria. FISTA:n koulun arvot ovat Respect, Belonging, Kindness, Safety, eli kunnioitus, yhteenkuuluvuus, ystävällisyys ja turvallisuus. Arvoja pyritään tekemään näkyväksi koulun arjessa ja käytävillä, ja oppilaita osallistetaan arvokeskusteluun esimerkiksi vuosittaisilla kuulumiskyselyillä. Arvotyöskentelyn tavoitteena on lisätä koulussa yhteenkuuluvuuden tunnetta, yhteisiä toimintatapoja ja -malleja. Jatkossa arvopohja ja toimintamallit liitetään entistä vahvemmin koulun yhteisiin toimintaohjeisiin.

Oppilaiden kielitaidoissa on paljon eroja. Nämä erot ovat voimavarana, koska kielitaidon moninaisuus rikastuttaa oppimisympäristöä ja lapset oppivat toisiltaan. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus kehittää omaa kielitaitoaan turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä. FISTA:ssa järjestetään vuosittain satakielikuukausi, jolla tuodaan koulun monikielisyys ja kulttuurillinen rikkaus näkyville. Koulun tapahtumakalenterissa korostuvat monikulttuurisuutta ja -kielisyttä tukevat yhteisölliset tapahtumat.

FISTA:n kaksikielisyttä ja monikulttuurisuutta tukevien tapahtumien vuosikello 2025-2026

Ajankohta	Aihe	Kenelle	Vastuutaho
Elokuu	Uusien perheiden tutustuminen	Uudet perheet	Koordinaattori
Elokuu	Kielitestit	Uudet oppilaat	Koordinaattori
Elokuu	Koulurauhan julistus luokissa	0–9	Oppilaskunta, 6. lk:t
Syyskuu	Avoimien ovien aamupäivä	Huoltajat, 0–9	vanhempainyhdistys, rehtorit, opettajat, tukioppilaat
Lokakuu	YK:n päivä, oman kulttuurin päivä, pukeutumisteema	0–9	1.-2. aste (YK oppilaskunta)
Lokakuu	Taidepyykitapahtuma, La Grande Lessive	0–9	Oppilaskunta
Marraskuu	Fista Fun Day – yhteisöllisen toimintakulttuurin päivä	1–6	5.- ja 6. luokat
Tammikuu	Tulevien 7. luokkalaisten soveltuvuuskokeet	6. lk	Koordinaattori, englanninopettajat
Helmikuu	Tulevien 1. luokkalaisten soveltuvuuskokeet	Eskarit	Koordinaattori, englanninopettajat
Helmi-maaliskuu	Satakielikuukausi, sis. Kalevalan päivä	0–9	S2- ja äidink. opettajat
Maaliskuu	Rasismien vastainen viikko	0–9	kaupungin materiaali, 3.-4. ja 9. lk
Maaliskuu	The World in Tampere – Vanhempainyhdistyksen monikulttuurinen messutapahtuma	koko koulu	Vanhempainyhdistys
Toukokuu	Fista Family Day, pihatapahtuma	koko koulu	Vanhempainyhdistys, luokat (kahvio ym), tukioppilaat
Toukokuu	Ysiluokkalaisten jäähyväisjuhlat, -lounas ja -tanssit	7.-9. luokat, tanssit koko koululle	8. luokat, liikunnanopettajat
Toukokuu	Vuosikirjat myynnissä	koko koulu	Yläkoulun oppilaskunta

Taulukko 1. Yhteisöllisten kaksikielisten tapahtumien vuosikello

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Tavoitteena on tiedostaa kaksikielisyyden merkitys koulun arjen kaikissa tilanteissa, eli esimerkiksi kuuluttaa ja juontaa sekä juhlissa että muissa tapahtumissa suomeksi ja englanniksi. Koulun toiminnan ja ympäristön tulee tukea lapsen toimivaa kaksikielisyyttä kaikilla vuosiluokilla.

S2-opetusta voisi integroida enemmän muun opetuksen ohkeen tukemaan suomen oppimista muilla oppitunneilla yhteisopettajuuden keinoin.

Tavoitteena on opettaa jatkossa jokaisen oppiaineen keskeinen sisältö, käsitteet ja tieteenalan kieli myös suomeksi opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Opetusta tulisi kehittää edelleen siihen suuntaan, että oppilas saa FISTA:sta perusopetuksen päättötodistuksen ja pääsee jatkamaan opintoja toisella asteella.

Kielitietoisuus ja lukeminen

Opetushallituksen antamien tavoitteiden mukaan perusopetuksen tulee rakentaa toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävästä elämäntapaa. Tämän vuoksi on tärkeää taata oppilaiden sujuva kaksikielisyys ja myös hyvä suomen kielen taito.

”Kielitietoisessa oppimisympäristössä jokainen opettaja on kielellinen malli ja jokainen opettaja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja. Tiedonalojen kielen oppiminen mahdollistaa jokaisen oppijan pääsyn oppimaan opiskelun ja koulun kieltä.”

(OPH: Kielitietoinen opetus, kielitietoinen koulu)

Kaksikielisessä opetuksessa on erityisen tärkeää noudattaa kielitietoisuuden opetuksen periaatteita. Opettajan rooli ja kielimalli ovat tärkeässä osassa kaksikielisessä opetuksessa.

FISTA:ssa lukeminen on koko työyhteisön asia. Lukemiseen rohkaistaan ja sitä tuetaan monin tavoin. Erilaisia lukuhaasteita tai -kilpailuja järjestetään vuosittain. Lukuläksyjä annetaan säännöllisesti ja luokissa luetaan vähintään neljä kirjaa englanniksi ja suomeksi lukuvuoden aikana. Lukuvuoden aikana järjestetään ainakin yksi lukuhaaste tai -kilpailu ja rohkaistaan kaupungin lukudiplomin suorittamiseen. Koulussa on käytössä lukuvälitunti, jota ollaan laajentamassa myös yläkouluun lukuluokaksi.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Oppilaat tarvitsevat tukea kielen ymmärtämiseen ja tuottamiseen. Rutiinit luokassa, toisto ja aikuisen malli tukevat molempien kielten oppimista. Uuden sisällön ymmärtämistä opittavalla kielellä tukee toiminnallisuus, havainnollistaminen ja visuaalinen tuki.

Tavoitteena FISTA:ssa tulee olla, että oppilaita kannustetaan molempien kielten, suomen ja englannin, käyttöön. Tavoitteena on myös antaa oppilaille säännöllisesti palautetta englannin ja suomen kielen taidon kehittymisestä eri oppiaineiden osalta. Tavoitteena on opettaa uusi asia, aiheeseen liittyvät esimerkit ja käsitteet sekä suomeksi että englanniksi. Opettajan on tärkeää hahmottaa itse opetettavan asian keskeinen sisältö ja käsitteet molemmilla kielillä.

Suomenkielisen kirjallisuuden käyttöön tulee rohkaista ja sisällyttää se lukutavoitteisiin.

Taito- ja taideaineiden opetukseen olisi helppoa lisätä suomenkielistä sisältöä ja toiminnallista kaksikielisyyttä. Taito- ja taideaineiden opetuksessa voisi käyttää limittäiskieleilyn tai joustavan kielenkäytön periaatteita yksikielisen opetuksen sijaan.

Englannin kielen opetusta kehitetään erityisesti koulun monikielisten lasten näkökulmasta. Koska oppilaan kielitaidon kehittyminen perustuu aiemmin opittuun, on tärkeää, että oppimateriaali on oppilaan taitotason mukaista, ja tämän vuoksi materiaalia on eriytettävä paljon. Oppilaat opiskelevat englantia ensimmäisenä vieraana kielenä (A1), mutta tavoitteena on laajempi ja syvällisempi kielen- ja kulttuurintuntemus kuin muussa A1-kielen opiskelussa.

FISTA:n opetussuunnitelmassa kuvataan kohdekielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain.

Kehitysideoita englannin opiskelun tukemiseen

Oppilaat osaavat usein käyttää englantia sosiaalisissa tilanteissa sujuvasti, mutta akateemisen kielitaidon saavuttaminen on haastavaa. Tavoitteena on kiinnittää kaikilla luokka-asteilla huomiota FISTA:n opetussuunnitelman vuosiluokastettuihin tavoitteisiin erityisesti lukemisen ja kirjoittamisen osa-alueilla.

Oppimateriaalit ja kielenkäyttötilanteet

Oppimateriaalit (oppikirjat ja sähköiset materiaalit) voivat olla tällä hetkellä englanniksi tai suomeksi. Pääsääntöisesti FISTA:ssa käytetään kuitenkin englanninkielisiä oppimateriaaleja. Ympäristöopissa Tampereella kaikki koulut käyttävät opetuksessaan digitaalista Aivot-materiaalia. FISTA:ssa siitä on käytössä englanniksi käännetty versio.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Tavoitteena on lisätä suomenkielisten materiaalien käyttöä opetuksessa. Esimerkiksi ympäristöopissa voidaan käyttää myös suomenkielistä Aivot-materiaalia, vaikka opetus tapahtuukin englanniksi. Opetukseen voidaan myös nostaa enemmän suomalaisten kustantamoiden hyväksyttyjä, suomenkielisiä oppimateriaaleja.

Oppikirja- ja muun materiaalin osalta varmistetaan, että ne ovat perusopetuksen opetussuunnitelman ja Tampereen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia myös oppiaineiden vuosiluokkaistettujen tavoitteiden osalta. Opetusmateriaalin tulee tukea sekä sisällön että kielen oppimista.

Alkuopetuksessa opetus tapahtuu monipuolisia opetusmenetelmiä käyttäen, mutta on hyvä totuttaa oppilaat jo alkuopetuksessa opiskelemaan myös suomenkielisiä tekstejä. Kirjallisuutta tulee olla saatavilla molemmilla kielillä, koska lukutaito suomeksi vaatii erityistä huomiota kaksikielisessä opetuksessa.

Tiedottaminen

FISTA:n tiedottaminen koteihin tapahtuu pääasiallisesti englanniksi. Koulun yhteisissä tapahtumissa ja juhlissa käytetty kieli on usein pelkästään englanti. Luokassa kaksikielisyys näkyy joissakin luokissa siten, että kirjoitetut tekstit ovat molemmilla kielillä suomeksi ja englanniksi.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista:

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Luokissa olevat tekstit asetetaan näkyville sekä suomeksi että englanniksi.

Koteihin tapahtuva tiedottamisen tulee tapahtua englannin lisäksi myös koulun opetuskielellä.

Opetuksen arviointi

Opetus tapahtuu valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Kaikki oppiaineet arvioidaan suomalaisen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti, myös englannin kieli. Tämä takaa sen, että oppilasta arvioidaan oppiaineen tavoitteiden eikä kielellisen kapasiteetin mukaan.

FISTA:ssa englanti arvioidaan oppiaineena A1-kielen kriteerien mukaisesti. Alakoulun luokilla opiskellaan englantia ensimmäisenä vieraana kielenä (A1), mutta tavoitteena on silti laajempi ja syvällisempi kielen- ja kulttuurintuntemus kuin normaalissa A1-kielen opiskelussa. Nämä tavoitteet on kuvattu koulun omassa opetussuunnitelmassa.

Oppilaat arvioidaan suomen kielessä suomi äidinkielenä ja kirjallisuus - tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärien kriteereiden mukaan. Tamperelaiset oppilaat osallistuvat muun muassa Lukuseula- ja Karvi -testaukseen, joihin kartoitetaan mm. suomen kielen oppiminen ja lukutaito. Suuri osa FISTA:n S2-oppilaista, eli S2-alkeistason ryhmien oppilaat, eivät ole osallistuneet näihin testeihin heikon suomen kielen taitonsa vuoksi.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Oppilaan kielitaidon ei pitäisi vaikuttaa negatiivisesti oppiainekohtaiseen arviointiin, joten esimerkiksi matematiikan sanalliset- ja muiden aineiden koetehtävät voisi sekä esittää että niihin pitäisi saada vastata molemmilla käyttökielillä.

Opetusta annetaan pääasiallisesti englanniksi, mutta suomenkielisen opetuksen lisääminen tulee huomioida myös arvioinnissa.

Tavoitteena on, että kaikki FISTA:n oppilaat osallistuvat jatkossa Tampereen kaupungin toteuttamiin osaamiskartoituksiin. Nyt osan perusopetuksen oppilaiden jättäminen kartoitusten ulkopuolelle vääristää kokonaistulosta.

Yläkoulussa on mahdollista valita kaksikielinen eli Bilingual-linja, jolloin osa oppiaineista opetetaan englanniksi ja osa suomeksi. Tälle linjalle hakeutuvat oppilaiksi pääosin he, joiden suomen kielen taito lähtökohtaisesti riittää suomeksi opiskeluun.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Koska kaksikielinen Bilingual-linja on tarpeellinen etenkin niille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei riitä suomeksi opiskeluun yläkoulussa, tavoitteena olisi kehittää FISTA:n kaksikielistä opetusta siten, että kaikille oppilaille taataan suomen kielen taidon kehittyminen jatko-opintokelpoisuustavoitteen mukaisesti. Kaksikielisen linjan malli toimii hyvänä pohjana koulun kaksikielistä opetusta kehitettäessä ja suomen kielen osuutta FISTA:ssa lisättäessä.

Kulttuurikasvatus

Koulun kaksikielisyyttä pyritään tukemaan monipuolisesti myös kulttuurikasvatuksen saralla. Koulussa on lukuvuoden aikana oppilaille yhteisiä juhlia. Juhlissa itsenäisyyspäivän ohjelma on pääosin suomen kielellä. Muut koulun juhlat ja niiden juonnot ovat usein englanniksi, toisinaan myös molemmilla kielillä.

Kouluvuoden aikana oppilaat käyvät monissa vierailukohteissa muun muassa museoissa sekä teatteri- ja musiikkiesityksissä, jotka pyritään tarjoamaan suomeksi. Museo- ja taidenäyttelyopastukset ovat välillä myös englanniksi opettajan toiveesta.

FISTA:n oppilaiden lukutaitoa ja kirjallisuuden tuntemusta tuetaan sekä suomeksi että englanniksi yhteistyössä kirjaston ja kirjasarjalainauksen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös tamperelaisen Lastenkirjainstituutin kanssa esimerkiksi Kirjakori-vierailujen puitteissa. Koulussa hyödynnetään lukumummo- ja lukukoiratoimintaa mahdollisuuksien mukaan. FISTA:ssa on oma koulukirjasto, johon on hankittu kirjallisuutta sekä suomeksi että englanniksi. Oppilaiden englanninkielisen kirjallisuuden opetuksessa Tampereen kirjaston lisäksi hyödynnetään koulun omaa käsikirjastoa sekä viikoittain käytössä olevia koulun omia englanninkielisiä lukukirjoja.

FISTA:n oppilaat osallistuvat Tampereen taidekasvatusprojekti Taidekaareen. Taidekaareen osallistujat pääsevät joka vuosiluokalla eri taidesuuntauksen vierailukäynnille sekä osallistuvat työpajaan, joissa opetus tapahtuu yleensä opettajan valitsemalla kielellä suomeksi tai englanniksi.

Kehitysideoita suomen kielen vahvistamiseen

Tavoitteena on hyödyntää Tampereen kaupungin tarjoamaa kulttuuriantia siten, että hyödynnetään ympäristön kieltä luontevasti ja rohkaistaan opettajia valitsemaan ryhmän opastukseen sekä kulttuuri- ja Lupa liikkua -toimintoihin suomen kieli.

Linkkejä & materiaaleja:

Esiopetus:

- FISTA Preschool English Guide: https://www.tampere.fi/sites/default/files/2023-11/fista_preschool_english_guidebook.pdf
- Jolly Phonics -materiaali
- Kielinupun laulut
- Second Step -ohjelma (tunne- ja vuorovaikutustaidot)
- Ystävien eskari -materiaali

Perusopetus, alakoulu:

- Epic-nettikirjasto
- Kielinupun laulut
- Lukulumo-ohjelma
- Lukutähti-ohjelma
- Nelson Grammar -tehtäväkirjat
- Nelson Spelling -tehtäväkirjat
- Oxford Reading Tree -kirjasarjat
- Oxford Reading Tree -tehtävät

